

ČESKÝ MODRÝ MÁK BYL POVÝŠEN DO STAVU RYTÍŘSKÉHO

THE CZECH BLUE POPPY WAS PROMOTED TO IMPERIAL STATUS

VLASTIMIL MIKŠÍK^{a,b}

^a Czech University of Life Sciences Prague, Czech Republic

^b Czech Blue Poppy, Czech Republic

Abstrakt: Chráněné zeměpisné označení (CHZO, v angličtině „PGI“ – Protected Geographical Indication) je značka, která identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země a jehož danou jakost lze přičíst především tomuto zeměpisnému původu. EU zná tři typy ochranných potravinářských známek. Hlavním smyslem je rozlišit od sebe dva typy komodit, i když mají stejné jméno. Český modrý mák se nyní stal uznanou evropskou potravinou.

Klíčová slova:

Papaver somniferum; CHZO; Chráněné zeměpisné označení; potravina; Český modrý mák; obchod

V únoru bylo v Úředním věstníku EU zapsáno označení Český modrý mák jako chráněné zeměpisné označení (CHZO/PGI).

Co je Chráněné zeměpisné označení?

Chráněné zeměpisné označení (CHZO), resp. v angličtině „PGI“ (Protected Geographical Indication), je značka, která identifikuje produkt pocházející z určitého místa, regionu nebo země a jehož danou jakost lze přičíst především tomuto zeměpisnému původu.

EU zná tři typy ochranných potravinářských známek. CHZO v současnosti má včetně máku 24 produktů, například Jihočeská niva nebo Štramberské uši. Dále pak Chráněné označení původu, kam spadá třeba Český kmín, Všestarská cibule nebo Žatecký chmel. Poslední je pak Zaručená tradiční specialita, kde jsou třeba Tradiční špekáčky nebo Pražská šunka.

Obr. 1 – značka Chráněné zeměpisné označení (zdroj: [https://egrafická značka CHZO \(Chráněné zeměpisné označení Evropské unie\) či v angličtině PGI \(Protected geographical indication\)](https://egrafická značka CHZO (Chráněné zeměpisné označení Evropské unie) či v angličtině PGI (Protected geographical indication) – je dostupná ve všech jazycích EU) – je dostupná ve všech jazycích EU.

(zdroj: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/quality-schemes-explained_cs)

Obr. 2 - Pohled na odkvétající pole s mákem v r.2019. Kostelec na Hané, tradiční oblast pěstování máku (zdroj: archiv autora; <https://www.zonerama.com/AGRO/Photo/6992263/256163994?secret=fcW8sX75F-8761K1hb20WK5mOE>)

Chráněné zeměpisné označení Český modrý mák

Mák je pro ČR z hlediska zahraničního obchodu významnější než český chmel. Až 85 % naší sklizně míří právě do ciziny, jeho hodnota je vyšší jak miliarda korun. Nejvíce ho loni putovalo do Ruska, Rakouska, Polska, Slovenska a Německa. Nezanedbatelná množství v řádu stovek až tisíc tun vyvážíme na Ukrajinu, do Rumunska, Maďarska, Běloruska a také do Holandska, odkud se vyváží ještě třeba do USA a Kanady. Mák je naše modré zlato. Hlavním smyslem je rozlišit od sebe dva typy komodit, i když mají stejné jméno. Mák, který se pěstuje zejména v západní Evropě, je mák technický. Cíleně se využívá pro farmaceutické účely a semeno se nesmí použít jako potrava. Naproti tomu Český modrý mák, specifikovaný českou cechovní normou, je zcela jiných kvalit. Je to ze své podstaty potrava, která má své místo nejen v ČR a na Slovensku, ale také v Bavorsku, Rakousku, Maďarsku a dalších státech, které spojuje slovanská historie. Název Český modrý mák tak nyní nebude možné v rámci EU použít, pokud skutečně nebude původem z ČR. Evropská unie tak uznala jeho skutečnou kvalitu a prokazatelný zeměpisný původ.

Na rozdíl od jiných produktů s označením CHZO je pro mák výjimečné, že se vztahuje na veškerý modrosemenný mák vyprodukovaný v ČR, který splňuje normy na potravinářské využití. Firmy v ČR tak nebudou muset pocházet z určitého regionu, jako je tomu například u Olomouckých tvarůžků nebo Třeboňského kapra.

Spolek Český modrý mák, sídlící na České zemědělské univerzitě v Praze, podal žádost na chráněné zeměpisné označení „Český modrý mák“ před 5,5 lety. V průběhu tohoto dlouhého období bylo nutné Evropské komisi opakovaně prokazovat, že se skutečně nejedná o farmaceutickou surovinu, ale o v Česku běžně konzumovanou potravinu. Na podání žádosti i doplňujících stanovisek se spolkem spolupracovalo mnoho odborníků z různých institucí, zejména z Potravinářské komory ČR, Agrární komory ČR a Ministerstva zemědělství.

Ochranná známka Chráněné zeměpisné označení, ale i ty další, podléhají neustálé kontrole ze strany Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Žadatelé nebo nositelé této ochranné známky, a v případě Českého modrého máku jde o pěstitele, zpracovatele či obchodníky, musí každoročně dokladat, že u deklarovaného produktu splňují předepsané limity dané pro schválené CHZO Český mod-

Obr. 3 – Detail semen Českého modrého máku v doplněné makovici, foto použito v postu na Twitteru Evropské komise ČR (@ZEK_Praha) ze dne 9.2.2021 (zdroj: archiv autora); <https://www.zonerama.com/AGRO/Photo/6992263/262495193?secret=fcW8sX75F8761K1hb20WK5mOE>

rý mák. Pěstitelé, sdružení ve spolku Český modrý mák, budou mít snazší registraci a část nákladu za rozbor máku na sebe vezme jejich spolek.

Udělení evropské ochranné známky **nejvíce pomůže nám všem - spotřebitelům**. Ale také pomůže České republice na světovém trhu s mákem, protože tato známka nese s sebou jasně definovanou kvalitu. Český modrý mák se nyní stal uznanou evropskou potravinou. Ale čeká nás v této souvislosti ještě mnoho práce, abychom tento nový „makový titul“ pořádně zpropagovali a uvedli do života. Detailní seznam takto označených potravin najdete na portále Ministerstva zemědělství: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/znacky-kvality-potravin/>

O Českém modrém máku se dočtete více na stránkách spolku Český modrý mák: <https://cesky-modrymak.cz>.

Konflikt zájmů/Conflict of Interest:

Autor prohlašuje, že v souvislosti s tímto článkem není v konfliktu zájmů.

Corresponding Author:

Ing. Vlastimil Mikšík, Ph.D., *Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity v Praze, Kamýcká 129, 16500 Praha 6-Suchbát, www.af.czu.cz, e-mail: miksik@af.czu.cz,*

Abstract:

A Protected Geographical Indication (PGI) is a mark that identifies a product originating in a specific place, region or country and whose quality can be attributed primarily to that geographical origin. The EU knows three types of food trademarks. The main purpose is to distinguish between two types of commodities, even if they have the same name. Czech blue poppy has now become a recognized European food.

Keywords:

Papaver somniferum; PGI, Protected Geographical Indication, food, Czech blue poppy, trade